

WP2: Raport z badan Pathfinder¹

INCASA - INKLUZYWNE CAMINO DE SANTIAGO: PODRÓŻ DOSTĘPNA DLA WSZYSTKICH

¹ Pathfinder- ten, który eksploruje nieprzebyte regiony, aby wytyczyć nową trasę.

Finansowane przez Unię Europejską. Wyrażone poglądy i opinie są jednak poglądami i opiniami wyłącznie autora(-ów) i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy Instituto de la Juventud (INJUVE). Ani Unia Europejska, ani INJUVE nie mogą być za nie pociągnięte do odpowiedzialności.”

**Co-funded by
the European Union**

Projekt number 2023-2-ES02-KA220-YOU-000185306

Ta praca jest licencjonowana na zasadach Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe. Aby wyświetlić kopię tej licencji, odwiedź stronę <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

SPIS TREŚCI

Streszczenie	3
Wstęp	4
Metodologia i profil uczestników badania	6
Grupy fokusowe	8
Wnioski z grup fokusowych	10
Główne przeszkody	10
Korzyści z uczestnictwa w Camino de Santiago	17
Najlepsze praktyki i zasoby	19
Oczekiwania po pielgrzymce Camino de Santiago	24
Pozostałe informacje od uczestników	27
Badanie ankietowe	31
INFORMACJE DOTYCZĄCE RUMUNII	31
INFORMACJE DOTYCZĄCE SŁOWENII	32
INFORMACJE DOTYCZĄCE POLSKI	33
INFORMACJE DOTYCZĄCE PORTUGALII	34
INFORMACJE DOTYCZĄCE HISZPANII	35
WNIOSKI KOŃCOWE	37

Streszczenie

Celem badania było uchwycenie dokładnych potrzeb i przeszkód związanych z dostępnością i uczestnictwem w pielgrzymce Camino de Santiago dla osób z niepełnosprawnościami. Badania przeprowadzono w 5 krajach partnerskich: Hiszpanii, Portugalii, Polsce, Rumunii i Słowenii w okresie od maja do października 2024 r. Badania przeprowadzono za pośrednictwem grup fokusowych i ankiety z udziałem odpowiednich interesariuszy, w tym osób młodych z niepełnosprawnością, ich opiekunów, pracowników młodzieżowych i przedstawicieli organizacji współpracujących z osobami z niepełnosprawnością. Dzięki zebranych informacjom partnerzy projektu zaprojektowali i wyprodukowali zestaw zasobów edukacyjnych w ramach projektu Inclusive Camino de Santiago. W badaniu wzięło udział 69 uczestników w grupach fokusowych i 179 respondentów ankiety. Respondenci grup fokusowych i ankiety omówili główne przeszkody w podróżowaniu/aktywnościach na świeżym powietrzu, takie jak dostęp do informacji, brak motywacji i wsparcia rodziny. Wspomniano o wielu korzyściach płynących z Camino i sposobach wspierania młodzieży z niepełnosprawnością przed podróżą i w jej trakcie.

Słowa kluczowe: młode osoby z niepełnosprawnościami, podróż, Camino de Santiago, przeszkody, grupy fokusowe, rekomendacje.

Wstęp

Projekt INCASA ma na celu poprawę dostępności i uczestnictwa młodych osób z niepełnosprawnościami w pielgrzymce do Santiago de Compostela. Ma na celu stworzenie przyjaznej dla użytkownika i wygodnej aplikacji internetowej oraz platformy szkoleniowej dla opiekunów i pracowników młodzieżowych. Projekt ten ma na celu promowanie podobnych inicjatyw w całej Europie, zachęcając do udziału w zajęciach kulturalnych i na świeżym powietrzu.

Głównymi rezultatami projektu INCASA są: kompleksowy raport badawczy na temat przeszkód i potrzeb młodych osób z niepełnosprawnością podczas podróży, dostępna aplikacja internetowa dla Camino de Santiago² z przydatnymi i aktualnymi informacjami dotyczącymi aspektów niepełnosprawności; Platforma szkoleniowa z zasobami i kursami dla opiekunów, pracowników młodzieżowych i personelu; Dwa LTTA: szkolenie personelu online, po którym następuje 3-dniowa wycieczka praktyczna na Camino de Santiago; film dokumentalny rejestrujący przebieg projektu i jego wpływ.

Grupy docelowe w działaniach naszego projektu to młodzi ludzie z niepełnosprawnością, opiekunowie, pracownicy młodzieżowi i pracownicy organizacji pracujących z osobami z niepełnosprawnościami. Ich odpowiedzi dostarczyły szerszej perspektywy na wyzwania i potrzeby związane z dostępnością związane z pielgrzymką. Podzielili się z nami również swoimi zaleceniami, jak poprawić dostępność Camino de Santiago. Zalecenia te zostaną przekazane lokalnym władzom i organizacjom, przyczyniając się do szerszych wysiłków na rzecz uczynienia pielgrzymki bardziej inkluzyjną. Młodzi ludzie z niepełnosprawnościami są przedstawicielami własnych interesów i powinni być traktowani jako równoprawni partnerzy. Jako obywatele społeczeństwa muszą aktywnie uczestniczyć

² Droga św. Jakuba, nazywana często także po hiszpańsku Camino de Santiago – szlak pielgrzymkowy do katedry w Santiago de Compostela w Galicji w północno-zachodniej Hiszpanii.

w kształtowaniu swojego otoczenia. Aktywne zaangażowanie młodzieży z niepełnosprawnością można osiągnąć, gdy zapewnione zostaną odpowiednie warunki i mechanizmy wsparcia. Indywidualne potrzeby uczestników powinny zostać zidentyfikowane w trakcie procesu przygotowawczego. Informacje są potrzebne nie tylko organizatorom, ale także uczestnikom i ich rodzinom.

Metodologia i profil uczestników badania

Badania obejmowały następujące metody:

- Sześć grup fokusowych w krajach partnerskich, technika badawcza stosowana do zbierania danych poprzez interakcje grupowe;
- Badanie ankietowe;
- Kontakty z organizacjami mającymi doświadczenie w organizacji pielgrzymki do Santiago Compostela i władzami lokalnymi w celu zebrania ich wiedzy na temat tras Camino.

Zestaw wytycznych z pytaniami dla uczestników został opracowany przez Viva Femina z uwzględnieniem opinii partnerów.

Grupa fokusowa to metoda badawcza, która polega na zebraniu niewielkiej grupy osób w celu udzielenia odpowiedzi na pytania w moderowanym otoczeniu. Grupy fokusowe to rodzaj jakościowego badania z otwartymi pytaniami. W naszych sześciu grupach fokusowych zebraliśmy łącznie 69 uczestników, którzy mają doświadczenie z Camino, mobilnościami lub innymi działaniami związanymi z podróżowaniem zorganizowanymi dla młodych osób z niepełnosprawnościami. Kwestionariusz ankiety został rozdystrybuowany wśród ponad 200 respondentów, a partnerzy zebrali 179 wypełnionych kwestionariuszy.

Respondenci badań to osoby z niepełnosprawnościami, ich opiekunowie, pracownicy młodzieżowi i pracownicy organizacji pracujących z osobami z niepełnosprawnościami.

HIPOTEZY przedstawione uczestnikom:

1. Młodzi ludzie z niepełnosprawnościami są zainteresowani zdobywaniem doświadczeń podczas podróżowania, a wielu z nich już tego doświadczyło, dzięki czemu mogą podzielić się swoimi opiniami i przedstawić zalecenia dotyczące tego, jak poprawić włączenie osób z niepełnosprawnością w doświadczenie pielgrzymki do Santiago de Compostela.
2. Rola pracowników młodzieżowych i asystentów osób z niepełnosprawnościami jest kluczowa, ponieważ stanowią oni jeden z ważnych kamieni węgielnych udanego wsparcia dla tej grupy docelowej podczas podróżowania.
3. Tylko podejście oparte na zabezpieczeniu potrzeb pozwoli organizacji wysyłającej i przyjmującej dostosować swoje działania i wsparcie do młodych ludzi z niepełnosprawnościami.

Grupy fokusowe

Łączna liczba uczestników grup fokusowych w krajach partnerskich wyniosła 69 osób. W Polsce uczestnikami byli pracownicy młodzieżowi; z Rumunii mieliśmy 12 osób z dysfunkcjami wzroku, w tym 10 całkowicie niewidomych, którym towarzyszyło 5 asystentów osobistych lub osób wspierających, 1 pies przewodnik i 1 członek personelu Stowarzyszenia Niewidomych z Arad; z Hiszpanii było 12 uczestników, którzy wnieśli szeroki zakres wykształcenia, w tym stopnie naukowe i szkolenia z zakresu pracy socjalnej, edukacji społecznej, opieki zdrowotnej, projektowania graficznego, historii, terapii zajęciowej, nauczania, medycyny i integracji społecznej. W Słowenii mieliśmy nauczycieli edukacji specjalnej i nauczycieli edukacji ogólnej z doświadczeniem w klasach integracyjnych prowadzących zajęcia na świeżym powietrzu. 7-15 lat doświadczenia w nauczaniu, ze szczególnym uwzględnieniem integracji uczniów z niepełnosprawnościami z głównym nurtem edukacyjnym i zajęciami pozalekcyjnymi.

Podczas grup fokusowych dyskusja koncentrowała się na poniższych tematach, a partnerzy zaprojektowali podstawowe pytania, które pomogły zbadać odpowiedzi i uchwycić autentyczne i naturalne reakcje respondentów, a także szczerze obserwacje uczestników:

- Główne przeszkody: Jakie są główne przeszkody dla młodzieży z niepełnosprawnościami podczas podróży?
- Dostosowanie potrzeb: Jak dostosować potrzeby młodzieży z niepełnosprawnościami podczas Camino/mobilności/podróżowania.
- Najlepsze praktyki i zasoby: Jakich narzędzi i zasobów używamy podczas organizowania podróży dla młodzieży z niepełnosprawnością (najlepsze praktyki)?
- Korzyści z Camino: Jakie są korzyści z Camino dla młodzieży z niepełnosprawnością?

- Oczekiwania wobec Camino.
- Pozostałe opinie: uczestników zachęcano do myślenia o przyszłych potrzebach i wyzwaniach, które mogą pojawić się wraz z ewoluującymi trendami w podróżowaniu.
- Rekomendacje.

Uczestnicy wnieśli do dyskusji szeroki zakres wykształcenia, w tym stopnie naukowe i szkolenia z zakresu pracy socjalnej, edukacji społecznej, opieki zdrowotnej, projektowania graficznego, historii, terapii zajęciowej, nauczania, medycyny i integracji społecznej.

Wnioski z grup fokusowych

Główne przeszkody

Nasi respondenci podczas grup fokusowych wskazali główne przeszkody utrudniające młodzieży z niepełnosprawnością uczestnictwo w Camino de Santiago i innych zajęciach na świeżym powietrzu. Podzieliliśmy je na kilka kategorii, aby wyraźnie zobaczyć bariery, na jakie napotyka młodzież niepełnosprawna podczas podróży.

Pierwszą barierą, z którą ludzie zazwyczaj się stykają, jest **podjęcie decyzji** o przejściu Camino i **znalezienie motywacji**. Według naszych respondentów, udział w Camino lub podobnych zajęciach na świeżym powietrzu jest wyzwaniem dla większości młodych osób z niepełnosprawnością; opuszczają oni swoje znajome środowisko, społeczności i kraje. Podczas pielgrzymki stają w obliczu nowych sytuacji, kultur, języków i grup rówieśniczych. Dla młodzieży z niepełnosprawnością te zajęcia mogą być szczególnie trudne. Młodzi ludzie z niepełnosprawnością często mogą czuć się mniej zachęcani do udziału w podróżach/Camino; ich przeszłe doświadczenia (lub ich brak) wpływają na ich motywację do uczestnictwa w takich programach. Młodzież niepełnosprawna bardzo często zmagają się z niższym poziomem poczucia własnej wartości lub samostanowienia, co uniemożliwia im utrzymanie motywacji. Ryzyko napotkania nieodpowiednich struktur, zmniejszonych możliwości uczestnictwa, a nawet gorzej, bardziej znaczących form dyskryminacji, może być dobrym powodem, aby nie uczestniczyć w danych aktywnościach.

Kolejną barierą jest ogólny **brak informacji**. W niektórych krajach Camino de Santiago nie jest tak dobrze znane jak w Hiszpanii i Portugalii. Zaplanowanie Camino zgodnie z potrzebami młodzieży z różnymi niepełnosprawnościami wymaga czasu i praktycznej wiedzy, która czasami jest niekompletna, niedostępna lub przekazywana w obcym języku. W rezultacie zaplanowanie pielgrzymki dla młodzieży z

niepełnosprawnościami może zająć więcej czasu, aby zapewnić transport i zakwaterowanie bez barier oraz zapewnić im wszelkie potrzebne wsparcie. Oznacza to, że bardzo często muszą zacząć planować dużo wcześniej niż inni uczestnicy. Dostępne wsparcie i informacje są przeznaczone głównie dla osób sprawnych fizycznie.

Brak wsparcia ze strony rówieśników i rodziny stanowi przeszkodę na poziomie społecznym. Środowisko społeczne młodzieży z niepełnosprawnością może często decydować o tym, czy weźmie ona udział w danej aktywności, czy nie. Jeśli ich rodziny i/lub przyjaciele okażą im wsparcie i aktywnie włączą ich w organizację ich podróży, wówczas młodzi ludzie z niepełnosprawnościami będą bardziej skłonni do zainteresowania się podróżami transgranicznymi. Z drugiej strony, jeśli rodziny i/lub przyjaciele nie będą ich wspierać lub będą się obawiać wysłania ich za granicę, młodzież z niepełnosprawnością będzie mniej skłonna do brania udziału w takich programach.

Trudny i zróżnicowany teren. Zastanawiając się nad głównymi przeszkodami, uczestnicy wyjaśnili, że niezwykle ważne jest posiadanie opisu nawierzchni wzdłuż różnych części wybranej ścieżki. Informacje te powinny być udostępnione wcześniej, co pozwoli im na wybór trasy, ale co najważniejsze, pozwoli na dostosowanie mentalności i świadomości. Podano przykłady, takie jak: „Jeśli nawierzchnia jest zbyt kamienista, jaki jest poziom nachylenia, czy ma duże dziury, czy ma małe dziury, które czasami mogą być zagrożeniem” (szczególnie niepokojące dla osób, które mogą chodzić, ale ciągną stopy ze względu na swój stan). Ważne są stałe informacje o warunkach pogodowych, ze względu na wpływ, jaki deszcz lub ekstremalnie wysoka temperatura mogą mieć na nastawienie uczestników i ruch wózków inwalidzkich w błocie.

Dostępny transport i zakwaterowanie. Wyzwania transportowe obejmują ograniczoną dostępność dostosowanych pojazdów, brak specjalistycznych usług transportowych i niewystarczającą infrastrukturę transportu publicznego. Potrzeby w zakresie

zakwaterowania są często niezaspokojone z powodu niedostępnych obiektów noclegowych, braku udogodnień dla osób z niepełnosprawnością i niewystarczającego przeszkolenia personelu w zakresie inkluzywności. Pielgrzymi, którzy pokonują Camino de Santiago na wózku inwalidzkim, mogą nie znaleźć zakwaterowania w publicznych hostelach, ponieważ nie wszystkie są dostępne. Uczestnicy powinni zarezerwować zakwaterowanie z wyprzedzeniem i upewnić się, że mają w 100% dostępne udogodnienia.

Inną główną przeszkodą, o której mówili uczestnicy z Portugalii, była **korelacja ze strachem**. Czynniki psychologiczne i emocjonalne, takie jak poczucie bezpieczeństwa, powinny być głównym czynnikiem przy organizacji podróży dla młodzieży z niepełnosprawnością. Uczestnicy chcieliby mieć możliwość korzystania z lokalizacji GPS w razie wypadku. Aplikacja komunikowałaby współrzędne GPS telefonu komórkowego i miałaby przycisk alarmowy z lokalizacją GPS.

Podczas grup fokusowych mieliśmy uczestników z różnymi rodzajami niepełnosprawności, którzy opowiadali nam o wyzwaniach, z jakimi się borykają lub mogą się spotkać podczas podróży i aktywności na świeżym powietrzu.

Przeszkody i potrzeby według respondentów z niepełnosprawnością fizyczną:

- Problemy z dostępnymi toaletami i częstą potrzebą pomocy, co wpływa na niezależność
- Nierówna nawierzchnia, niewystarczające obciążenie, zawodne (lub nieobecne) rampy i nieodpowiednio utrzymane elementy dostępu, takie jak słabo oznakowane rampy.
- Brak pomocy osobistej, takiej jak wózki inwalidzkie. Ponadto potrzeba dobrze wyszkolonego personelu/wolontariuszy i kompleksowego szkolenia w zakresie niepełnosprawności.
- Osoby z przewlekłymi problemami zdrowotnymi — w tym osoby korzystające z pomocy w poruszaniu się, takich jak kule lub

balkoniki — potrzebują regularnych postojów i dostępu do pomocy medycznej na trasie.

- Potrzeba dostępnych opcji transportu i pomocy w poruszaniu się po trudnych odcinkach trasy była również ważną kwestią. Podkreślono również, że często brakuje im dobrze wyszkolonego personelu i jego przeszkolenia w zakresie niepełnosprawności.

Przeszkody i potrzeby według respondentów z niepełnosprawnością sensoryczną:

- Brak sprzętu wizualnego, takiego jak znaki Braille'a lub dotykowe, stanowi duży problem. Dla osób z dysfunkcją wzroku ważne jest posiadanie wsparcia wizualnego oraz jasnych i dostępnych informacji na trasie.
- Lepiej oznakowane szlaki i mapy dotykowe. Ponadto brak jasnych i spójnych wskazówek dźwiękowych do nawigacji po trasie został wskazany jako główna przeszkoda.
- Komunikacja z osobami niedosłyszącymi stanowi duży problem, ponieważ nie ma wsparcia w tej kwestii. Skomentowano, że lepiej byłoby mieć przewodników znających język migowy i że należy używać pomocy wizualnych w celu ułatwienia komunikacji i informacji.

Przeszkody i potrzeby według respondentów z niepełnosprawnością poznawczą:

- Uczestnicy podkreślili, że zbyt wiele informacji może być przytłaczające dla osoby, na przykład z autyzmem. Osoby z niepełnosprawnością poznawczą potrzebują jasnych, uporządkowanych i prostych informacji (łatwych do zrozumienia).
- Oznakowanie oparte na piktogramach i inne dostosowane pomoce wizualne, które pomogą lepiej zrozumieć trasę i jej wyzwania.

- Specjaliści z Padre Villoslada Occupational Centre wskazali, że osoby ze spektrum autyzmu potrzebują ustrukturyzowanego otoczenia i przewidywalnych rutyn. Nagłe zmiany trasy lub harmonogramu mogą być szczególnie niepokojące. Potrzebują również spokojnych, cichych przestrzeni, do których mogą się wycofać, gdy poczują się przytłoczeni bodźcami sensorycznymi.
- Uważano, że w wielu przypadkach niezbędne jest posiadanie wsparcia profesjonalisty, który będzie pomagał w trakcie podróży. Podkreślono potrzebę cierpliwości i oferowania spersonalizowanego wsparcia, aby pomóc im w trakcie podróży..

Dostosowanie do potrzeb

Jak widać z poprzedniego rozdziału, osoby z niepełnosprawnością napotykają wiele barier podczas podróży. Aby sprostać ich potrzebom, planowanie podróży musi być dostosowane do indywidualnych potrzeb. Podróżujący z różnymi niepełnosprawnościami mogą napotykać bariery podczas podróży międzynarodowych, ale wiele firm, dostawców usług i miejsc turystycznych na całym świecie znajduje sposoby na zwiększenie dostępności. Możesz mieć pewność, że będziesz mieć pozytywne i satysfakcjonujące doświadczenie, poświęcając czas na wcześniejsze planowanie.

Przed zaprojektowaniem działań związanych z podróżą, konieczne jest dokonanie oceny i wyjaśnienie indywidualnych potrzeb wszystkich uczestników. Dobrym pomysłem jest opracowanie formularza rejestracyjnego, który zawiera pytania analizujące dane osobowe, np. pytania o rodzaj potrzebnej pomocy, preferencje żywieniowe i ograniczenia dietetyczne itp. Bardzo ważne jest również uwzględnienie miejsca na komentarze, w którym uczestnicy mogą rozwinąć swoje konkretne potrzeby i obawy.

Przed wdrożeniem działań, spotkanie twarzą w twarz między pracownikiem młodzieżowym/trenerem a uczestnikami (i jego/jej

rodziną) może doprowadzić do lepszego zbadania potrzeb uczestników, potrzeb grupy docelowej oraz do bardziej odpowiednich harmonogramów, agend i dostosowanych działań. Ponadto takie spotkanie daje osobom z niepełnosprawnością szansę na otwarte wyrażenie siebie w odniesieniu do indywidualnych wymagań lub obaw i może skutkować nawiązaniem osobistych kontaktów między organizatorem, pracownikiem młodzieżowym i uczestnikami, co zapewni pomyślne wdrożenie wszelkich działań podróźniczych.

Uczestnicy podkreślili niektóre ze swoich dobrych praktyk dotyczących komunikacji:

- Unikaj trudnych, zbyt technicznych lub obcojęzycznych terminów.
- Unikaj skrótów lub wyjaśniaj, co one oznaczają.
- Używaj spójnego słownictwa w całym tekście.
- Unikaj idiomów, metafor, żartów.
- Utrzymuj krótkie zdania i przekazuj jedną wiadomość na zdanie.
- Używaj języka czynnego, a nie biernego.
- Używaj języka pozytywnego.

Młodzi ludzie z niepełnosprawnością są przedstawicielami własnych interesów i powinni być traktowani jako równoprawni partnerzy. Jako obywatele społeczeństwa muszą aktywnie uczestniczyć w kształtowaniu swojego otoczenia. Aktywne zaangażowanie młodzieży z niepełnosprawnością można osiągnąć, gdy zapewnione zostaną odpowiednie warunki i mechanizmy wsparcia. Indywidualne potrzeby uczestników powinny zostać zidentyfikowane w trakcie procesu przygotowawczego. Informacje są potrzebne nie tylko organizatorom, ale także uczestnikom i ich rodzinom.

Musimy podkreślić ważną rolę osobistych asystentów/opiekunów osób niepełnosprawnych. Osobisty asystent radzi sobie z codziennymi wyzwaniami, z którymi mierzy się młoda osoba z niepełnosprawnością, które mogą być uznane za zbyt duże, aby je pokonać podczas Camino,

jeśli nie będzie wspomagany przez wykwalifikowanego osobistego asystenta.

Przykłady, jak dostosować się do potrzeb osób z niepełnosprawnościami podczas podróży, według naszych respondentów:

- Uwzględnij w aplikacji kolory zgodne z różnymi typami szlaków Camino.
- Charakterystyczne obrazy i symbole, które są łatwe do zrozumienia, połączone z językiem dostępnym dla uczestników z niepełnosprawnością intelektualną, to potrzeba, która powinna zostać spełniona.
- Skontaktuj się z hotelami/hostelami przed przyjazdem i poproś o odpowiednie zmiany, aby lepiej dostosować się do uczestnika (przykłady takie jak maty łazienkowe, dotykowe oznaczenia, po której stronie woda jest zimna lub ciepła, przestronne łazienki i pokoje, które należy zarezerwować dla uczestników).
- Uwzględnij w aplikacji informacje, jak daleko jest następne miejsce zakwaterowania, miejsca odpoczynku i wsparcia. Tego rodzaju informacje uznano za podstawowe, ponieważ zazwyczaj ludzie planują, ile kilometrów zamierzają przejść danego dnia, i gdzie na trasie znajdują się toalety i restauracje.
- Poprawa dostępności obejmuje instalację lepszego oznakowania, zapewnienie zgodności ze standardami dostępności i wcześniejsze oferowanie bardziej szczegółowych informacji o cechach dostępności obiektów.
- Osoby z wadami wzroku podkreślały czystość jako najważniejszy czynnik podczas podróży. Ze względu na wady wzroku nie są w stanie unikać niehigienicznych miejsc, co zwiększa ryzyko zarażenia się infekcjami i chorobami. Podkreślili potrzebę zapewnienia im podstawowych i prostych, ale czystych warunków zakwaterowania. Ponadto personel hotelu powinien unikać

przenoszenia ich rzeczy osobistych, takich jak piżamy, szczoteczki do zębów, pasta do zębów i buty.

- W restauracjach szczegółowe opisy rozmieszczenia jedzenia i napojów mają kluczowe znaczenie, zwłaszcza dla osób z niepełnosprawnościami bez osobistego asystenta. Ponadto właściwe rozpoznanie i zakwaterowanie psów przewodników ma zasadnicze znaczenie, aby uniknąć wykluczenia. Bezpośrednia komunikacja z kelnerami jest dla nich również ważna.

Korzyści z uczestnictwa w Camino de Santiago

Uczestnicy dostrzegają szereg korzyści dla młodych osób niepełnosprawnych wynikających z podróży i aktywności na świeżym powietrzu. Właściwie przygotowane doświadczenie w pielgrzymce może być bardzo korzystne dla osób z niepełnosprawnościami, poprawiając ich życie społeczne, fizyczne i zawodowe.

Umiejętności osobiste, mobilność międzynarodowa mogą zwiększyć poczucie własnej wartości i poczucie przygody poprzez podróże i doświadczenia międzykulturowe. Podróże i zajęcia na świeżym powietrzu udowadniają młodym ludziom z niepełnosprawnościami, że są zdolni i mogą robić wszystko, co chcą, ponieważ nauczyli się rozwijać poza swoją strefą komfortu, zapewniając im w ten sposób samoświadomość, pewność siebie i niezależność.

Umiejętności miękkie, znaczące korzyści dla zatrudnienia wynikające z wyjazdu za granicę wynikają z nabycia umiejętności miękkich, których poszukują pracodawcy (adaptacja, komunikacja, samokontrola, ciekawość). Dla młodych osób z niepełnosprawnościami zapewnia to kluczową ścieżkę do zatrudnienia, ponieważ umożliwia im nabycie udowodnionej niezależności, odporności i umiejętności radzenia sobie w różnych sytuacjach i zdolnością adaptacji, które są

niezbędne w kwestionowaniu negatywnego nastawienia do zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.

Zdrowie fizyczne i psychiczne, aktywność fizyczna oznacza poprawę samopoczucia emocjonalnego, ogólną sprawność ciała, redukcję stresu i lęku. Spędzanie czasu na łonie natury ma korzyści terapeutyczne.

Umiejętności międzykulturowe, młodzi ludzie uczą się współpracować i komunikować się z ludźmi z różnych kultur, środowisk, w różnych sytuacjach podczas Camino. Uczą się ufać innym i prosić o pomoc oraz budować relacje.

Umacnianie-Empowerment:

- Młodzi ludzie z niepełnosprawnościami mogą uczestniczyć razem z innymi, co pomaga znormalizować ich obecność i zmniejszyć stygmatyzację społeczną.
- Ukończenie Camino wzmacnia osoby z niepełnosprawnością, dając im poczucie osiągnięcia celu i wzmacniając ideę, że mogą zrealizować swoje plany pomimo swoich trudności.

Umiejętności edukacyjne:

- Poznawanie historycznych miejsc i dziedzictwa kulturowego na trasie Camino de Santiago.
- Podróż oferuje możliwości edukacyjne, które poszerzają horyzonty i pogłębiają zrozumienie różnych lokalnych kultur i innych podróżników.
- Zdobywanie wiedzy na temat dzikiej przyrody i ekosystemów.
- Nauka umiejętności przetrwania, takich jak nawigacja, czytanie mapy i podstawowa pierwsza pomoc, zwiększająca gotowość do przygód na świeżym powietrzu.
- Rozwijanie głębszego zrozumienia i docenienia środowiska, promowanie wartości ochrony i zachęcanie do zrównoważonych praktyk.

Najlepsze praktyki i zasoby

W tej sekcji przedstawiamy najlepsze praktyki i zasoby od respondentów pracujących z osobami z niepełnosprawnością i samymi młodymi osobami z niepełnosprawnością.

POLSKA

Najlepsze praktyki:

- Najlepszym sposobem na przygotowanie się do Camino jest rozpoczęcie regularnego chodzenia. Najlepiej zacząć chodzić kilka miesięcy przed planowaną podróżą, stopniowo zwiększając dystans i czas chodzenia. Dobrym pomysłem jest również wcześniejsze przetestowanie butów, w których planujemy iść. Idealne są lekkie buty trekkingowe na każdy rodzaj nawierzchni (latem).
- Przygotuj szczegółowy kwestionariusz dla uczestników, aby poznać ich potrzeby i obawy;
- Zaangażuj uczestników w planowanie Camino.
- Wyjaśnij zagrożenia i możliwe rozwiązania.
- Zorganizuj spotkanie z osobą/osobami, które są doświadczonymi pielgrzymami, aby podzielić się swoimi doświadczeniami i zmotywować innych.

Jedną z najlepszych praktyk motywowania osób z niepełnosprawnościami do podróżowania jest wyposażenie ich w umiejętności potrzebne do osiągnięcia sukcesu. W Polsce jest kilka tras św. Jakuba i organizacji zapewniających wszelkiego rodzaju wsparcie dla pielgrzymów. Młodzi ludzie z niepełnosprawnościami mogą rozpocząć szkolenie do Camino we własnym kraju.

Zasoby w Polsce:

<https://camino.net.pl/stowarzyszenie/o-stowarzyszeniu/>

- Stowarzyszenie zrzesza pielgrzymów, sympatyków Camino de Santiago oraz osoby zaangażowane na różne sposoby w odnowę, organizację, informację i promocję Drogi św. Jakuba w Polsce.

<https://www.pomorskadrogaswjakuba.pl/> - Pomorska Droga św. Jakuba

HISZPANIA

Najlepsze praktyki:

- Uczestnicy podkreślili znaczenie weryfikacji informacji znalezionych w Internecie poprzez bezpośrednie dzwonienie do miejsca zakwaterowania: wspomnieli, że informacje o zakwaterowaniu są zazwyczaj niejasne lub nieaktualne.
- Wielu uczestników podkreśliło wyzwanie znalezienia grupowego zakwaterowania dostosowanego do dużych grup osób z niepełnosprawnościami. Zauważyli, że w niektórych przypadkach spanie w halach sportowych było wygodniejszą i bardziej dostępną opcją.
- Zalecano dołączanie do grup/stron i forów internetowych, takich jak grupy na Facebooku poświęcone Camino de Santiago. Platformy te umożliwiają uczestnikom zadawanie pytań i otrzymywanie porad od doświadczonych pielgrzymów.
- Zasugerowano, aby aplikacja Inclusive Camino zawierała sekcję poświęconą książkom i innym interesującym zasobom. Istnieje obszerna bibliografia na temat Camino de Santiago.

Zasoby w Hiszpanii:

Strony internetowe:

- Przewodnik Predif po Camino de Santiago: Ten przewodnik, opracowany we współpracy z Fundación ONCE (Discapnet), Fundación Vodafone España i Junta de Castilla y León, jest dostępny do pobrania w Google Play i App Store. Zawiera kompleksowe informacje na temat dostępnych tras i zakwaterowania (caminodesantiagoconsejeraweb_2.pdf (discapnet.es)).

- Gronze: Popularna strona internetowa oferująca szczegółowe informacje na temat Camino de Santiago, w tym mapy, etapy i opcje zakwaterowania (<https://www.gronze.com/>).
- Amigos del Camino: Ta strona internetowa oferuje mnóstwo informacji dla pielgrzymów, w tym porady, wskazówki i wsparcie społeczności-<https://www.amigosdelcamino.com/>.
- Oficjalna strona internetowa Camino de Santiago: zarządzana przez Xunta de Galicia, strona ta oferuje oficjalne informacje o Camino, w tym o trasach, usługach i dostępności-<https://www.caminodesantiago.gal/es/inicio>.
- Wikiloc: platforma internetowa, na której użytkownicy mogą wyszukiwać i udostępniać szlaki turystyczne, w tym szczegółowe trasy Camino de Santiago -<https://es.wikiloc.com/>.

Organizacje: Fundación ONCE, Asociación de Amigos del Camino de Santiago, Federación Española de Asociaciones de Amigos del Camino de Santiago (FEAACS), Asociación Jacobea de Almería-Granada.

PORTUGALIA

Najlepsze praktyki

Uczestnicy zasugerowali, aby „trwać twardo na ziemi” i pomyśleć, zanim się zacznie mówić. Należy uważać na sposób mówienia i nie promować nastawienia, że wszystko będzie możliwe. Jako organizatorzy, pracownicy młodzieżowi wspomnieli, że „nie można zagwarantować, że każdy będzie w stanie to zrobić, i należy mieć świadomość, jak trudne może być dla danej osoby podjęcie decyzji”. W innym punkcie jeden z uczestników podkreśla znaczenie gotowości do adaptacji ze strony uczestników, podając przykład poprzedniej mobilności do Paryża, gdzie poproszono o miejsce do kąpieli, a nie było go, ale ponieważ była to wanna, uczestnikowi udało się przenieść krzesło do wanny.

Zasoby w Portugalii

Jeśli chodzi o zasoby, to wymieniono aplikację Lazarillo - <https://lazarillo.app/>, która jest bardzo pomocna dla osób niedowidzących. Organizatorzy zajęć dla młodzieży rezerwują zakwaterowanie z wyprzedzeniem, ustalają protokoły i udzielają wskazówek gospodarzom/hotelom, aby zapewnić komfort osobom z niepełnosprawnością.

SŁOWENIA

Najlepsze praktyki

Uczestnicy doradzili w kwestii rodzaju używanego języka i potrzeby autonomicznej adaptacji ze strony uczestników Camino. Zaproponowano również stworzenie aplikacji zgodnie z tym, co już zrobiono w innych aplikacjach dla osób niedowidzących.

Aplikacje podróżnicze dla osób z niepełnosprawnością wzroku pomagają zidentyfikować dostępne miejsca docelowe, zakwaterowanie i udogodnienia. Dostosowywalne listy kontrolne zapewniają zaplanowanie wszystkich niezbędnych udogodnień i modyfikacji, w tym potrzeb w zakresie dostępności, zaopatrzenia medycznego i preferencji osobistych. Fora internetowe i sieci oferują porady i wsparcie rówieśnicze od innych osób, które zorganizowały podobne wycieczki.

Wczesne planowanie i komunikacja z wyprzedzeniem oraz bezpośrednia komunikacja z dostawcami usług w celu zapewnienia wszystkich potrzeb w zakresie dostępności. Na przykład wczesna koordynacja z hotelami i usługami transportowymi pomaga zapewnić dostępność dostępnych pokoi i pojazdów. Dostosowanie trasy podróży do indywidualnych potrzeb, takich jak uwzględnienie przerw na odpoczynek i unikanie wyczerpujących zajęć, poprawia ogólne wrażenia. Jedną z udanych strategii było dostosowanie trasy pieszej do różnych poziomów mobilności i zainteresowań. Przeprowadzenie wizyt na miejscu przed podróżą w celu oceny dostępności i dokonania niezbędnych korekt. Na przykład odwiedzenie kempingu z

wyprzedzeniem w celu upewnienia się, że spełnia on wszystkie wymagania dotyczące dostępności.

Niektóre narzędzia dostarczają nieaktualnych lub niekompletnych informacji. Pewne wyposażenie adaptacyjne nie zawsze było dostępne w miejscach docelowych. Aby rozwiązać ten problem, sprzęt był wypożyczany z wyprzedzeniem od wyspecjalizowanych dostawców lub uczestnicy byli zachęceni do przywiezienia własnego, jeśli było to możliwe.

Dodatkowe porady: W razie potrzeby korzystaj ze specjalistycznych agencji turystycznych. Skorzystaj z kompleksowych narzędzi do planowania. Nawiąż kontakt ze społecznościami, ponieważ może to zapewnić cenne spostrzeżenia i doświadczenia z pierwszej ręki od innych, którzy zorganizowali podobne doświadczenia podróżnicze.

RUMUNIA

Najlepsze praktyki

Respondenci wymienili potrzebę otrzymanie kompletnej informacji przed podróżą. Przez kompletne informacje rozumieli zwiedzanie atrakcji turystycznych, godziny otwarcia różnych punktów atrakcji, harmonogram zajęć, dostępność udogodnień hotelowych – spa, basen, kręgielnia, rowery tandemowe, tańce, pokazy itp. Podkreślili również znaczenie przewodnika, który oprowadzi ich po okolicy i wyjaśni, co zwiedzają – fakty historyczne i geograficzne itp.

Jeżeli chodzi o wymagania dotyczące zakwaterowania, ponad połowa wszystkich respondentów bardzo dba o czystość w pokojach i o to, aby personel nie przestawiał ich rzeczy. Oczekują również, że personel hotelu ostrzeże ich o potencjalnych „zagrożeniach” – schodach na drodze, różnych ozdobach lub roślinach, które mogą im przeszkadzać itp.

W restauracji bardzo ważne jest otrzymywanie informacji o tym, co jedzą i jak to jest ułożone na talerzu. Respondenci lubią, gdy kelner czyta im menu, opowiada historię o jedzeniu, sprawia, że wszystko

staje się ciekawsze. Istotne jest by obsługa hotelu lub restauracji zwracała się bezpośrednio do osoby z niepełnosprawnością.

Respondenci uważają, że ich potrzeby nie są czymś niezwykłym, przy odrobinie informacji i wskazówek każdy hotel i/lub restauracja powinny być w stanie gościć i obsługiwać osoby z dysfunkcją wzroku bez żadnych problemów.

Oczekiwania po pielgrzymce Camino de Santiago

Polska

Wszyscy uczestnicy podkreślili, że nie mają doświadczenia w organizacji Camino de Santiago, ponieważ nie jest ono popularne w Polsce i nie jest dobrze znane. Ale rozumieją przygotowanie do pielgrzymki, ponieważ niektórzy z nich mają takie doświadczenie w Polsce. Respondenci są bardzo zainteresowani Camino i jego korzyściami dla młodych osób z niepełnosprawnością.

Chcieliby się dowiedzieć więcej o trasach Camino, wszystkich kwestiach praktycznych i sposobach przygotowania uczestników z niepełnosprawnością. Ważne jest również posiadanie bazy danych lokalnych organizacji, które świadczą różne usługi dla pielgrzymów i mogą być pomocne podczas Camino.

Z drugiej strony, kluczowe jest, aby zapytać uczestników, jakie są ich oczekiwania i motywacje do wzięcia udziału w Camino de Santiago. Uczestnicy z niepełnosprawnością mogą mieć inne oczekiwania niż reszta osób, które podróżują Camino: powody religijne, nadzieja na „odnalezienie siebie”, doświadczenie duchowej lub znaczącej podróży, sprawdzenie siebie itp.

Jako pracownicy młodzieżowi/trenerzy powinniśmy doradzić osobom niepełnosprawnym, aby nie miały wygórowanych oczekiwań, a raczej starały się cieszyć możliwościami Camino.

Hiszpania

Uczestnicy spodziewają się, że Camino de Santiago zaoferuje osobisty rozwój i spełnienie, łącząc doświadczenia społeczne i kulturowe. Oczekują głębszego docenienia historycznego i duchowego znaczenia pielgrzymki, mając na celu wyzwanie samych siebie, zbudowanie odporności i odkrycie swojego wnętrza. Podróż jest postrzegana jako okazja do pokonania osobistych barier, rozwinięcia siły psychicznej i fizycznej oraz znalezienia satysfakcji w osiąganiu swoich celów pomimo potencjalnych trudności.

Portugalia

Jeden z uczestników wspomniał, że jego oczekiwaniem jest prawdziwe zrozumienie dostosowania do specyfiki dostępności dla ludzi, dla każdej niepełnosprawności, ponieważ każda niepełnosprawność jest specyficzna. Przekazano również oczekiwanie stworzenia formy dialogu, aby ludzie mogli pielęgnować i rozwijać przyjaźń po drodze. Z innego punktu widzenia, wyobrażając sobie, że przejdą Camino, niektórzy uczestnicy wyrazili swoje obawy i zastrzeżenia, takie jak: „osoby z dwiema protezami naprawdę mogą to zrobić, wytrzymać całą drogę? Jak mogę się zatrzymać? Gdzie mogę się zatrzymać? Jakie wsparcie otrzymam, jeśli będę potrzebować, na przykład, moje mięśnie nie będą ze mną współpracować, jeśli będą zbyt zmęczone?”.

Inni uczestnicy ujawnili swoje podekscytowanie możliwością zrobienia czegoś wymagającego, co wystawiłoby ich wolę na próbę i popchnęło do granic możliwości. Uczestnicy wyrazili również oczekiwania co do samego procesu, jako działania w kierunku zdobycia pewności siebie.

Słowenia

Podstawowe oczekiwania dotyczące uczestnictwa w Camino: uczestnicy grupy fokusowej oczekują, że doświadczenie Camino będzie sprzyjać rozwojowi osobistemu i poczuciu spełnienia, gdy uczestnicy będą pokonywać trudne trasy i osiągać swoje cele. Ponadto spodziewają się,

że Camino zapewni im okazje do budowania nowych przyjaźni i wzmacniania istniejących relacji poprzez dzielenie się doświadczeniami. Uczestnicy grupy fokusowej wierzą również, że młodzi ludzie zyskają większą pewność siebie i niezależność, pomyślnie przechodząc podróż i pokonując przeszkody.

Wpływ na zdrowie fizyczne i sprawność fizyczną młodzieży niepełnosprawnej: oczekuje się, że aktywność fizyczna związana z chodzeniem i wędrówkami wzdłuż Camino zwiększy wytrzymałość i kondycję, co doprowadzi do lepszej ogólnej sprawności. Podczas przygotowań i uczestnictwa w Camino regularna aktywność fizyczna prawdopodobnie zwiększy siłę, szczególnie w nogach i tułowi, oraz poprawi mobilność, co może przyczynić się do lepszego ogólnego stanu zdrowia. Uczestnictwo w regularnych ćwiczeniach fizycznych podczas Camino pomoże w kontrolowaniu masy ciała i przyczyni się do zdrowszego stylu życia.

Korzyści psychiczne lub emocjonalne: Oczekuje się, że doświadczenie zanurzenia się w naturze i angażowania się w aktywność fizyczną obniży poziom stresu i zmniejszy niepokój. Uczestnicy prawdopodobnie skorzystają z poprawiających nastrój efektów ćwiczeń fizycznych i poczucia spełnienia po ukończeniu podróży, co doprowadzi do poprawy samopoczucia psychicznego. Pomyślne ukończenie Camino pomoże zwiększyć poczucie własnej wartości i pewność siebie poprzez wykazanie się zdolnością do pokonywania wyzwań i osiągania osobistych celów.

Rumunia

Uczestnicy, którzy mają osobistego asystenta, nie wydawali się być bardzo zaniepokojeni takim doświadczeniem jak Camino. Powiedzieli, że czuli się bardziej ciekawi niż zaniepokojeni i byli otwarci na takie doświadczenie.

Ci, którzy nie mają asystenta, powiedzieli, że bez kogoś, kto by ich poprowadził, nigdy nie odważyliby się pójść i polegałoby tylko na białej

lasce. Istnienie przewodnika/asystenta w tym doświadczeniu jest kluczowe, nie tylko ze względów bezpieczeństwa, ale także po to, aby powiedzieć im, co jest w pobliżu, jak wszystko wygląda, opowiedzieć im o krajobrazie, florze, faunie itp.

Niektórzy pytali o koszty, bo może to być obciążenie finansowe, ale poza tym byli bardzo podekscytowani tą ideą. Inni pytali o warunki zakwaterowania. Niektórzy byli ciekawi, czy mogą jechać w grupach, w parach, czy mogą podróżować samochodem lub pociągiem, gdy się zmęczą. Chcieli też wiedzieć o miejscu docelowym, katedrze, czy będą mogli słuchać i rozumieć kazanie itp..

Ogólny punkt widzenia jest taki, że doświadczenie posiadania osobistego asystenta jest postrzegane pozytywnie przez tych, którzy go mają, ponieważ czują się ciekawi i otwarci na nowe doświadczenia. Z drugiej strony osoby bez asystenta wyrażają obawy o bezpieczeństwo i wskazówki, wskazując na znaczenie posiadania asystenta w takich działaniach. Podczas gdy istnieją praktyczne względy, takie jak koszty i zakwaterowanie, istnieje ogólne podekscytowanie i ciekawość co do tego pomysłu, ze szczególnym zainteresowaniem opcjami podróży grupowych i miejscem docelowym.

Pozostałe informacje od uczestników

Polska

Nasi uczestnicy podkreślili jeden ważny czynnik, który wszyscy musimy zrozumieć: osoba z niepełnosprawnością może być postrzegana jako osoba niepełnosprawna w jednym społeczeństwie lub otoczeniu, ale nie w innym, w zależności od środowiska i otoczenia. Niepełnosprawność nie jest czymś, co charakteryzuje jednostkę w wyniku jakiegoś upośledzenia. Niepełnosprawność tkwi w społeczeństwie, a nie w osobie. Na przykład:

1. Osoba poruszająca się na wózku inwalidzkim może mieć trudności z pełnym uczestnictwem w Camino nie ze względu na swój stan, ale z powodu barier środowiskowych, takich jak niedostępne

autobusy/hotele lub drogi w miejscu, do którego będzie się odbywać podróż, które utrudniają jej dostęp.

2. Niewidoma młoda osoba chce przeczytać mapę/przewodnik turystyczny podczas podróży ze swoimi widzącymi przyjaciółmi. Jeśli zadbamy o dostępność nagrań audio w pełnym tekście, niewidomi młodzi ludzie będą mogli uczestniczyć w zajęciach kulturalnych/podróżach na równych zasadach ze wszystkimi innymi.

Społeczny model niepełnosprawności mówi, że niepełnosprawność jest spowodowana sposobem organizacji społeczeństwa, a nie upośledzeniem lub odmiennością danej osoby.

Hiszpania

Osoby o ograniczonej sprawności ruchowej często stają przed wyzwaniami z powodu braku dostępnych łazienek w obiektach noclegowych, niewystarczających lub nieistniejących podjazdów i słabo oznakowanych ścieżek. Osoby z niepełnosprawnością wzrokową podkreślają potrzebę oznakowania w alfabecie Braille'a i lepszych pomocy wizualnych. Ponadto wielu uczestników zauważyło znaczenie spersonalizowanego wsparcia, szczególnie dla osób z poważnymi niepełnosprawnościami, które wymagają pomocy w codziennych czynnościach, takich jak picie wody lub radzenie sobie z nieoczekiwanymi problemami podczas pielgrzymki.

Profesjoniści pracujący z tą grupą docelową również stanęli przed wieloma wyzwaniami. Podkreślili znaczenie zapewnienia gruntownego szkolenia przed podróżą zarówno profesjonalistom, jak i wolontariuszom. Eksperci twierdzą, że personel pomocniczy przygotowujący i motywujący do podróży, precyzja w planowaniu trasy i umiejętność radzenia sobie z nieoczekiwanymi sytuacjami są kluczowe dla pielgrzymki. Zdolność osób z niepełnosprawnościami i towarzyszącego im personelu do chodzenia i wędrówek jest ważnym czynnikiem przyczyniającym się do sukcesu podróży.

Pomimo tych wyzwań, obie grupy (młodzi ludzie z niepełnosprawnością i asystenci) zrozumiały liczne korzyści płynące z uczestnictwa w Camino de Santiago. Pielgrzymka oferuje młodym ludziom możliwość nawiązania kontaktu z różnymi grupami ludzi, co uważają za wyjątkowe doświadczenie. Podróżowanie może pozytywnie wpłynąć na fizyczne i psychiczne, czyli ogólne samopoczucie. Pielgrzymka, jak twierdzą respondenci, pozwoliła im stać się bardziej odpornymi, pokonać osobiste przeszkody i wyjść poza swoją strefę komfortu.

Asystenci dostrzegali podobne korzyści. Powiedzieli, że Camino de Santiago jest potężnym narzędziem samodoskonalenia i rozwoju, zwłaszcza dla młodych osób z niepełnosprawnościami. Podróżowanie sprzyja rozwojowi samodzielności i eksplorację otoczenia, promując w ten sposób zaangażowanie sensoryczne i poznawcze. Wycieczka zapewnia również ustrukturyzowane środowisko, w którym osoby z niepełnosprawnością i ich opiekunowie mogą rozwijać i udoskonalać swoje umiejętności rozwiązywania problemów, które są kluczowe w radzeniu sobie z różnymi przeszkodami napotykanymi po drodze.

Portugalia

Uczestnicy podkreślili znaczenie używanego języka. Jeden z uczestników wspomniał, że najlepszym sposobem na podejście do tych wyzwań jest powiedzenie: „dasz radę, mimo trudności”. Jako organizatorzy, najważniejszym zadaniem, jak powiedzieli uczestnicy, będzie zapewnienie „aby osoba z niepełnosprawnością zdecydowała, co chce zrobić, czy może to zrobić, czy nie”. Jest to również bardzo cenne, biorąc pod uwagę, że dostępność nie jest tylko kwestią fizyczną, ale także bardziej intelektualną. Przestrzeganie tych informacji jest również istotne, aby przejść Camino, część lub odcinek trasy, na przykład pieszo, aby pobudzić zainteresowanie. Uczestnicy muszą uwierzyć, że w rzeczywistości są w stanie przejść ten typ trasy i nie jest to najgorszy wybór.

Zauważono również potrzebę opcji, która umożliwiłaby wszystkim rodzajom niepełnosprawności dotarcie do tej samej trasy, a informacja ta byłaby wyświetlana w aplikacji. Powinny istnieć trasy dostępne dla wszystkich. Uczestnicy podali przykłady takie jak: „Jaki rodzaj dostępności jest na tej drodze? A na tym odcinku nie ma”, które zawsze były pokazywane po stronie pozytywnej. To ostatecznie powinno być Universal Design, „który jest projektem, po którym każdy może iść i wszyscy mogą iść razem, jednocześnie rozmawiając.

Niepełnosprawność jest kluczową cechą, która łączy się z zachowaniem podróżnym i wpływa na nich – nie tylko w wyniku charakterystycznego profilu społeczno-demograficznego osób z niepełnosprawnością. Jednak zachowanie podróżne, postawy i doświadczenia osób niepełnosprawnych są dalekie od jednorodności, a różnice należy rozumieć w kontekście szeregu innych indywidualnych cech, w tym wieku, miejsca zamieszkania i etapu życia – zarówno w danym momencie, jak i jako część procesu starzenia się. Rodzaj lub zakres niepełnosprawności danej osoby jest często ważny (i często ma większe znaczenie niż ogólna cecha bycia niepełnosprawnym) w wyjaśnianiu zachowania podróżnego. Tak więc, podczas gdy osoby z niepełnosprawnością mają tendencję do podróżowania mniej niż osoby bez niepełnosprawności, a ich doświadczenia i postawy wobec podróży są zwykle bardziej problematyczne, trend ten nie może być stosowany do wszystkich grup osób z niepełnosprawnościami ani do wszystkich kontekstów podróży. Z drugiej strony, istnieją dość różne wzorce w odniesieniu do poszczególnych środków transportu i aspektów podróży, takich jak dojazdy do pracy – wskazujące na znaczenie kontekstu, oprócz cech, dla zrozumienia zachowania.

Badanie ankietowe

Przeprowadzono ankietę w celu zebrania danych za pomocą krótkiego kwestionariusza online, aby dostarczyć ilościowych informacji o nawykach podróżowania młodych osób z niepełnosprawnością. Ankieta została zaprojektowana w celu zbadania doświadczeń młodych osób niepełnosprawnych, niezależnie od tego, czy byli za granicą, czy nie. Opracowano zestaw pytań w celu zbadania barier i potrzeb związanych z podróżowaniem, a także zaleceń dla pracowników młodzieżowych. Ankietę przeprowadzono w języku polskim, hiszpańskim, portugalskim, słoweńskim i rumuńskim. We wszystkich 5 krajach partnerskich dotarliśmy do 179 respondentów. Poniżej podsumowujemy wyniki w każdym kraju.

INFORMACJE DOTYCZĄCE RUMUNII

W Rumunii mieliśmy 36 respondentów. 78,9% respondentów posiada niepełnosprawność sensoryczną, 10,5% ma niepełnosprawność fizyczną, a 5,3% niepełnosprawność behawioralną lub emocjonalną. 44,4% respondentów to młode osoby z niepełnosprawnościami, 25% to pracownicy młodzieżowi, 16,7% opiekunowie, 8,3% trenerzy i 5,6% inni. Badanie wykazało, że 85,7% respondentów potrzebuje osobistego asystenta podczas podróży, a dwie osoby potrzebują również psa przewodnika. Odzwierciedla to fakt, że większość respondentów jest niedowidząca lub fizycznie niedowidząca. Ponadto respondenci podkreślili potrzebę posiadania białej laski i dostępu do Internetu.

Jeśli chodzi o zwyczaje podróżnicze, 77,2% podróżowało poza Rumunię, przy czym większość podróżuje za granicę 1-3 razy w roku. Większość podróżuje ze znajomymi (55,9%) lub rodziną (26,5%) i zazwyczaj organizuje wycieczki samodzielnie, okazjonalnie korzystając z biur podróży. Preferencje dotyczące transportu zależą od odległości, chociaż osoby posiadające zwierzęta asystujące podkreślały potrzebę akceptacji psów.

Zapytani o wyzwania związane z podróżowaniem, respondenci ocenili trudność różnych aspektów w skali od 1 (najmniej trudne) do 5 (bardzo trudne). Motywacja i inspiracja nie stanowiły wyzwania dla 13 respondentów, podczas gdy 7 uznało je za bardzo trudne. Badanie i planowanie podróży było trudne dla wielu, 11 oceniło je na poziomie 4, a 8 na poziomie 5. Podejmowanie decyzji i rezerwacja były umiarkowanie trudne dla większości, podczas gdy 18 respondentów uznało doświadczanie i czerpanie przyjemności z podróży za łatwe.

Dzielenie się swoimi doświadczeniami i refleksja nad nimi również nie były trudne dla 14 respondentów.

Przeszkody napotymane podczas podróży były głównie środowiskowe (52,8%), następnie wewnętrzne (38,9%) i interaktywne (5,6%). Bariery językowe i brak dostępu do Internetu stanowiły dodatkowe obawy.

Respondenci uznali wsparcie finansowe, dostępne zakwaterowanie i transport, a także obecność osobistego asystenta, za kluczowe potrzeby młodzieży z niepełnosprawnością podczas podróży. Ważne były również zajęcia kulturalne i rekreacyjne.

Wśród korzyści, które uzyskały najwięcej punktów, jeśli chodzi o podróżowanie i chodzenie na Camino, znalazły się rozwój osobisty i odkrywanie innych kultur, z 30 głosami każda, podczas gdy delektowanie się zagraniczną kuchnią, poznawanie nowych ludzi i doświadczanie widoków, dźwięków itp. uzyskało łącznie 25 głosów. Opuszczenie strefy komfortu zostało zagłosowane przez 24 respondentów, podczas gdy zwiększona niezależność i więzi społeczne otrzymały po 23 głosy każda.

INFORMACJE DOTYCZĄCE SŁOWENII

W badaniu w Słowenii wzięło udział łącznie 35 uczestników, co pozwoliło uzyskać zróżnicowany zestaw perspektyw od profesjonalistów, opiekunów i przyjaciół pracujących lub opiekujących się młodymi osobami z niepełnosprawnościami.

Wyniki badania pokazują, że większość uczestników podróżuje regularnie, przy czym 42,9% podróżuje 1-3 razy w roku, 20% podróżuje 4-6 razy w roku, a 11,4% podróżuje ponad 6 razy w roku. Mniejsza grupa, 25,7%, wskazała, że nigdy nie podróżuje.

Znaczna większość, 97,1% respondentów, wskazała potrzebę osobistego asystenta podczas podróży. Podkreśla to kluczową rolę, jaką odgrywa osobiste wsparcie w ułatwianiu dostępnej podróży dla wielu osób. 20% respondentów zgłosiło potrzebę zwierzęcia asystującego. Zwierzęta asystujące są niezbędne dla niektórych podróżnych, oferując pomoc w zakresie mobilności, wsparcia emocjonalnego i innych kluczowych funkcji. 17,6% respondentów wyraziło potrzebę dostępności dla wózków inwalidzkich. Obejmuje to dostępność ramp, dostępnych opcji transportu i odpowiednich udogodnień dostosowanych do użytkowników wózków inwalidzkich. Mniejszy odsetek, 2,9% respondentów wskazał potrzebę usług tłumaczenia języka migowego. Ten wymóg jest niezbędny dla podróżnych głuchych lub niedosłyszących i zapewnia minimalizację barier komunikacyjnych.

Wyniki ankiety sugerują, że podczas gdy podróżujący z niepełnosprawnościami napotykają na umiarkowane wyzwania w różnych aspektach Camino lub podróży, żaden z tych etapów nie jest postrzegany jako nie do pokonania. Motywacja i inspiracja wymagają pewnego wysiłku, ale badania, planowanie, podejmowanie decyzji i rezerwacja są możliwe do opanowania dla większości. Chociaż doświadczanie, cieszenie się i zastanawianie się nad podróżą stwarza pewne wyzwania, nie są one uważane za nadmiernie trudne. Ogólnie rzecz biorąc, przy odpowiednim wsparciu i zasobach podróżujący z niepełnosprawnościami mogliby z powodzeniem poruszać się i cieszyć się swoimi doświadczeniami podróżniczymi.

Badanie przeszkód dla młodzieży z niepełnosprawnościami w Camino/mobilności/podróżowaniu ujawnia, że najpoważniejszymi wyzwaniami są bariery interaktywne, które dotyczą 57,1% uczestników. Przeszkody wewnętrzne odnotowało 34,3%, podczas gdy bariery środowiskowe dotyczyły 31,4%. Wyniki te podkreślają potrzebę lepszego wsparcia w interakcjach społecznych i komunikacji dla młodych podróżników z niepełnosprawnościami.

INFORMACJE DOTYCZĄCE POLSKI

W Polsce w badaniu wzięło udział 35 respondentów, głównie młodych ludzi z różnymi niepełnosprawnościami (32 respondentów), jeden pracownik młodzieżowy

i 2 trenerów. Najważniejszą rzeczą, jakiej dowiedzieliśmy się z odpowiedzi na ankiety w Polsce, jest to, że większość respondentów nie podróżowała wcześniej (88,6%), a nasi respondenci to głównie młodzi ludzie z niepełnosprawnościami (32). Tylko kilka osób podróżowało wcześniej i głównie ze znajomymi lub/i z rodziną.

Jeśli chodzi o potrzeby związane z dostępnością, większość respondentów wskazała na potrzebę posiadania osobistego asystenta/przyjaciela podczas podróży (82,8%), dostępność dla wózków inwalidzkich (17,2%), tłumaczenie/aplikację języka migowego (10,3%), jeden respondent wskazał na potrzebę zwierzęcia asystującego.

Respondenci z Polski wskazali, że każdy etap przygotowań do Camino jest dla nich bardzo trudny, mniej trudne są jedynie: doświadczanie/cieszenie się i dzielenie się/refleksja.

Główne przeszkody mają charakter wewnętrzny, środowiskowy i interakcyjny, a respondenci wskazali pewne konkretne przeszkody, takie jak:

- Brak wsparcia rodziny.
- Brak wcześniejszego doświadczenia w podróżowaniu i odczuwanie strachu.
- Brak osobistego asystenta/przyjaciół, z którymi można podróżować.
- Nadwrażliwość na bodźce.

Inne potrzeby: podróżowanie z innymi osobami z niepełnosprawnościami w celu wzajemnego wsparcia; unikanie hałaśliwych miejsc; korzystanie z aplikacji dla osób niesłyszących w celu komunikowania się z innymi; prawidłowa komunikacja z osobami niesłyszącymi lub mającymi problemy z zatrudnieniem (po prostu zapytaj, jeśli masz problemy ze zrozumieniem).

Podsumowując, możemy zobaczyć z wyników ankiet, że polska młodzież z niepełnosprawnością ma zerowe lub bardzo małe doświadczenie w podróżowaniu. Będą czuć się komfortowo uczestnicząc w Camino, gdy wszystkie etapy podróży zostaną dla nich zorganizowane i zapewniona będzie obecność asystenta. Motywacja jest bardzo ważna, aby rozpocząć Camino/zmiany w życiu i musimy podkreślić ważną rolę rodzin młodzieży z niepełnosprawnością. Kwestia finansowa to kolejny czynnik, który jest problematyczny dla młodych osób z niepełnosprawnościami, a udział w mobilnościach finansowanych przez UE jest rozwiązaniem.

INFORMACJE DOTYCZĄCE PORTUGALII

W Portugalii 35 respondentów wzięło udział w badaniu dzięki współpracy z portugalskimi organizacjami pozarządowymi dla osób z niepełnosprawnością (NGOPD) zarejestrowanymi w Narodowym Instytucie Rehabilitacji (INR).

Większość respondentów to młodzi ludzie z niepełnosprawnościami -14 osób. Następnie opiekunowie (11), trenerzy (3) i pracownicy młodzieżowi (2).

19 respondentów nigdy nie uczestniczyło w Camino/mobilności/podróżach zagranicznych, a 16 respondentów podróżowało za granicę.

Analiza potrzeb w zakresie dostępności podróży podkreśla dominujący wymóg dostępności dla wózków inwalidzkich i asystentów osobistych. Znaczna część respondentów nie uczestniczyła w podróżach międzynarodowych, a wielu z nich podaje wyzwania związane z

dostępnością jako barierę. Ci, którzy podróżują, często wolą robić to z rodziną lub przyjaciółmi, podkreślając potrzebę towarzystwa znanych i wspierających środowisk.

Etapy badań i planowania, a także podejmowania decyzji i rezerwacji są uznawane za najtrudniejsze dla osób z niepełnosprawnościami. Wskazuje to na krytyczną potrzebę ulepszonych zasobów, lepszych informacji o dostępności i wspierających systemów rezerwacji. Gdy podróż jest już w toku, trudności maleją, co sugeruje, że główne bariery są logistyczne, a nie doświadczalne.

Przeszkody środowiskowe, takie jak bariery architektoniczne i prawne, są najczęściej zgłaszanymi wyzwaniem. Interaktywne i wewnętrzne przeszkody również odgrywają znaczącą rolę, podkreślając znaczenie inkluzywnych interakcji społecznych i rozwiązując osobiste wyzwania psychiczne i fizyczne. Konkretnie kwestie, takie jak dostępność transportu i znalezienie odpowiednich przewodników, dodatkowo komplikują podróżowanie młodzieży z niepełnosprawnościami.

Znaczenie potrzeb przed i w trakcie podróży

Dostępne opcje transportu i dostępność miejsca są oceniane jako najważniejsze potrzeby, zaraz za nimi znajdują się usługi wsparcia i odpowiednie opcje zakwaterowania. Wsparcie finansowe i zajęcia kulturalne, choć nadal ważne, są uważane za nieco mniej krytyczne. Ta priorytetyzacja podkreśla konieczność praktycznych środków dostępności w celu ułatwienia podróży.

INFORMACJE DOTYCZĄCE HISZPANII

W badaniu wzięło udział 38 uczestników, z niemal równą reprezentacją mężczyzn i kobiet (po 19 osób). Większość respondentów (33) miała 30 lat i więcej, następnie 4 osoby w wieku od 26 do 30 lat i tylko 1 w wieku od 19 do 25 lat.

Poziomem wykształcenia wśród uczestników to: wykształcenie magisterskie (11), następnie licencyjne (7) i podyplomowe (6).

Wyniki ankiety podkreślają kilka wyzwań i potrzeb zgłoszonych przez uczestników w zakresie dostępności na Camino de Santiago. Należą do nich: bariery fizyczne, takie jak brak ramp, dostępnych toalet i dostosowanych opcji zakwaterowania; ograniczone informacje dotyczące funkcji dostępności na Camino; potrzeba osobistej pomocy i wsparcia podczas pielgrzymki; znaczenie pomocy finansowej i dostępnych opcji transportu.

Korzyści z Camino de Santiago: więzi społeczne i rozwój osobisty; możliwość poznania nowych ludzi i odkrycia innych kultur; pozytywny wpływ na niezależność i pewność siebie.

WNIOSKI KOŃCOWE

Podczas naszych badań stało się jasne, że podróżowanie, uczestnictwo w Camino de Santiago i inne zajęcia na świeżym powietrzu są możliwe dla osób z niepełnosprawnościami, jeśli są dobrze zaplanowane i zorganizowane. Musimy podkreślić ważną rolę osobistego asystenta lub opiekuna, który zapewnia wsparcie podczas takich zajęć. Sukces pielgrzymki Camino de Santiago można podsumować czterema kluczowymi zachowaniami:

- zwiększanie świadomości osoby z niepełnosprawnością na temat jej/jego rzeczywistych potrzeb;
- umożliwienie osobie z niepełnosprawnością samodzielnego identyfikowania wyzwań i aktywnego uczestnictwa w znajdowaniu potrzebnych rozwiązań.
- otwarta komunikacja między organizatorami a osobami z niepełnosprawnościami;
- zapewnienie elastyczności w planowaniu zajęć, a także planowanie tych zajęć z wyprzedzeniem, aby mogły lepiej dostosować się do potrzeb młodych ludzi.

Podczas badań zebraliśmy również kilka wskazówek dotyczących APLIKACJI mobilnej:

- Opcja GPS na wypadek wypadków. Aplikacja będzie przekazywać współrzędne GPS telefonu komórkowego i będzie miała przycisk alarmowy z lokalizacją GPS.
- Dołączenie kolorów do aplikacji zgodnie z różnymi typami tras Camino
- Dołączenie do aplikacji informacji o odległościach do następnego punktu zakwaterowania, punktów odpoczynku i wsparcia. Tego rodzaju informacje uznano za podstawowe, ponieważ pozwala na lepsze planowanie codziennych odległości do przejścia
- Dołączenie sekcji poświęconej książkom i innym interesującym zasobom. Istnieje obszerna bibliografia na temat Camino de Santiago.
- Forum internetowe i sieci oferujące porady i wsparcie rówieśnicze od innych osób, które zorganizowały podobne wycieczki.

W kolejnym kroku stworzono aplikację internetową INCASA Compass, Web App, która podkreśla łatwość lub trudność dotarcia do celu – Santiago de Compostella.

Aplikacja internetowa INCASA Compass to inkluzyjna mapa, na której użytkownicy mogą znaleźć dostępne opcje zakwaterowania, udogodnienia i wyjątkowe funkcje ułatwień dostępu. Informacje te są łatwo dostępne dla pielgrzymów z niepełnosprawnościami, dzięki czemu planowanie i realizacja Camino są bardziej wykonalne i motywujące.

Zalecenia dotyczące ulepszeń przedstawiono w specjalnym raporcie na temat zaleceń i wytycznych, które mają pomóc młodym osobom z niepełnosprawnościami w odbyciu udanej podróży. Zestaw opracowanych zaleceń poprawi dostępność Camino de Santiago. Zalecenia te zostaną udostępnione lokalnym władzom i organizacjom, przyczyniając się do szerszych wysiłków na rzecz uczynienia pielgrzymki bardziej inkluzyjną.

PARTNERSTWO

INCASA – Inkluzyjne Camino de Santiago: Podróż dostępna dla wszystkich

